

Nunavut peqatigalugu pisortatigoortumik ataatsimoorussamik suleqatigiiffimmik pilersitsinissamut Naalackersuisut Inatsisartoqarfimmilu Siulersuisoqarfik Nunavummi inatsisartunut naalackersuisuinullu saaffiginnissuteqarnissaannik piumaffigeqqullugit Inatsisartut aalajangigassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aki-Matilda Høegh-Dam, Naleraq)

Akissuteqaat

(Nunanut allanut, Inuussutissarsiornermut Aatstitassanullu Naalackersuisoq)

Siullermeerinnineq

Naalackersuisut Inatsisartunut ilaasortaq Aki-Matilda Høegh-Dam, Naleraq siunnersuutaanik qutsavigaat.

Nunavumik suleqateqarneq Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarsimallunilu suli pingaaruteqarpoq, tamatumani minnerunngitsumik kulturikkut attaveqaatit nukittuut, nunap inoqqaavisut ataatsimut kinaassuseqarneq kiisalu assigiissutsit assigiinnigissutsillu amerlasuut imminut ilinniaqatigiinnissamut ataatsimullu aaqqiissutinik ineriartortitsinissamut nukittuumik tunngavissisut patsisaallutik.

Tamanna tunuliaqutaralugu september 2022-mi Naalackersuisut Nunavumilu naalackersuisut akornanni Memorandum of Understandingimik (MoU) atsioqatigiittoqarpoq. MoU-mi kulturikkut, ilinniartitaanikkut inuusuttunullu, aningaasaqarnikkut ineriartortitsinermut kiisalu piujuartitsinermi silallu pissusaanut suleqatigiinnerit immikkut aallunneqarput. MoU taamanikkut Naalackersuisut siulittaasuannit Nunavumi Premier of Government of Nunavut peqatigalugu Nuummi nalliuttorsiornerpalaartumik atsiorneqarpoq.

Tamatuma kingorna Nunanut allanut Naalackersuisoqarfik aqutigalugu malitseqartitsilluni suliaqarnerit ingerlanneqarpoq, tassanilu atorfilittat suleqatigiit naalackersuisuineersut ataatsimoorlutik immikkoortut suleqatigiiffiit pingaarnerutinneqartut suussusersillugillu MoU-p atuutilersinneqarnissaa siunertaralugu ministereqarfiit naalackersuisoqarfiillu attuumassuteqartut akornanni attaveqatigiinnermik pilersitsisoqarpoq. Tamatumani 2025-mi Nunavut Kalaallillu Nunaata akornanni aalisarnermik suleqatigiinneq pillugu MoU atsiorneqarpoq, tassanilu Kalaallit Nunaat-Nunavut Aalisarnermut komité pilersinneqartoq siullermeerluni august 2025-mi ataatsimiippoq. Aalisarnermut Komitép ilaatigut atorfilittat akornanni paarlaateqatigiittarnermut pilersaarut kiisalu aalisartunik paarlaateqatigiinnermik oqilisaaneq sulissutigai, taamaalilluni aalisartut Nunavumeersut aalisartunit kalaallinit ilinniartinneqarsinnaaqqullugit. Aalisarneq pillugu MoU, MoU-imut 2022-meersumut toqqaannartumik malitseqartitsineruvoq.

Canada/Nunavut Kalaallillu Nunaata akornanni Baffinip Kangerliumanersuani qilalukkat qaortat qernertallu pillugit suleqatigiinnissamik MoU-imik 1989-mi atsioqatigiittoqarpoq. Ataatsimut isumalioqatigiissitap qilalukkat qaortat qernertallu pillugit ilisimatusarnerup ataatsimullu aqutsinerup nunat taakku marluk akornanni suleqatigiissutigaa.

Tamatuma saniatigut Canada/Nunavut Kalaallillu Nunaata akornanni nannut pillugit suleqatigiinnissamat MoU 2009-mi atsioqatigiissutigineqarpoq. Ataatsimut isumalioqatigiissitap Kane Basinimi Baffinnillu Kangerliumanersuani nannunik ilisimatusarneq ataatsimullu aqutsineq suleqatigiissutigaa. Isumaqatigiissut nutarterneqaleruttorpoq.

Taamattaarlu Kalaallit Nunaata Nunavut/Canadap akornanni Issittumi Siunnersuisooqatigiinni CAFF-ip (Issittumi naasunik uumasunillu piujuartitsineq) timmissat imarmiut pillugit suleqatigiissitap ataani timmissat imarmiut pillugit nunat nunallu immikkoortuisa akornanni suleqatigiinnikkut atassuteqartoqarpoq, tassanilu ilaatigut nunat sanileriit akornanni timmissanik imarmiunik ataatsimut pigineqartut pillugit ilisimatusarneq ataatsimullu aqutsineq suleqatigiissutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut Nunavut Nunavillu Atlantikup avannaani imaani uumasut miluumasut pillugit isumalioqatigiissitami (NAMMCO) alaatsinaattutut ilaasortaapput, tassanilu aamma nunat piniartullu akornanni imaani uumasut miluumasut pillugit ilisimasat avitseqatigiissutigineqartarput.

Nunavumit sinniisit arlallit suleqatinik naapitsiniarluni attaveqatigiinnermilu sulit nukittorsaaneruniarluni Kalaallit Nunaannut aamma tikeraartarput.

2023-mi Pikialasorsuarmik aqutsineq pillugu Kalaallit Nunaat Canadamik siunnerfeqatigiissuteqarpoq. Qikiqtani Inuit Associationip Canadap naalackersuisuisa Nunavullu Kalaallit Nunaannik oqaloqatiginninnerni Inunnit suleqataattut inissisimanertik pissutigalugu atsioqatigiinnermi uppersaasuupput, Qikiqtanilu Inuit Association aamma suliat ingerlaqqinneranni peqataassapput. Siunnerfeqatigiinnermik oqariartuut aamma suliap ingerlaqqinnerani suliakkiummik suliaqarnissamat, ataatsimut aqutsisoqatigiinnik pilersitsinissamik kiisalu ilisimasanik katersinissamik avitseqatigiinnissamullu tungavoq.

Inuussutissarsiornermut niuernernullu immikkoortumi aamma Nunavumik aammali Nunavimmik Canadamilu naalackersuisunik oqaloqatiginnerit pitsaasut ingerlanneqarput. Tassani suleqatigiit akornanni suleqatigiinnissamat periarfissat arlallit misissorneqarput, tassani aamma Nunavimmik Makivimmik oqaloqatiginninnikkut.

Naalackersuisut inussiarnersumik Kalaallit Nunaata nunanut allanut, isumannaallisaanermut illersornissakkullu naalackersuinikkut periusissiaq – Pineqartilluta ilaassaagut 2024-2033, Inatsisartuni partiinit tamanit, ataaseq kisiat pinnagu kiisalu Naalackersuisunit tamanit siammasissumik taperserneqarluni akuerineqartoq innersuussutigaa. Tassani Kalaallit Nunaata Nunavumik nukittorsakkamik suleqatigiinneq pissusissamissoortutut isigigaa allassimavoq.

Periusissiami ingammik Amerikami avannarlermi issittumi sanilitsinnik suleqatigiinneq erseqqissarneqarpoq, tassani politikikkut oqaloqatigiinnerit, ilisimasanik avitseqatigiinneq Issittumilu unammilligassanik ataatsimut passussinissaq aallullugit Nunavut ilanngullugu. Ilaatigut Amerikami Avannarlermi Issittumi Oqallittarfik, naalackersuisunik inatsisartunillu kateritsitsisussamik pilersitsinissamut periarfissat kiisalu immikkoortuni soorlu kulturimi, ilinniartitaanermi piujuartitsisumik inerniartornermi Issittumilu inuiaqatigiinni inuuniarnikkut atukkani suleqatigiinnermik nukittorsaanissaq tikkuarneqarput.

Peqatigisaanik naggueqatigiit Inuit akornanni qanimut attaveqatigiinnerit immikkut pingaartinneqarput, tassani ataatsimut kulturi, kinaassuseq misilittakkallu Kalaallit Nunaata Nunavullu siunissami suli qaninnerusumik suleqatigiinnerannut nukittuumik toqqammavissinissaat pingaartinneqarlutik.

Taamaalilluni naalackersuisutigoortumik suleqatigiinnerup nukittorsarnissaanut isumaqatigiissutit sinaakkutillu pioreerput.

Tamanna tunuliaqutaralugu siunertat siunnersuuteqartup saqqummiussai, periusissiami atuuttumi pioreernerat iliuuseqarfigineqareernerallu Naalackersuisut naliliutigaat. Taamaammat maannakkut suliniutinik allanik ingerlatsinissamut pissutissaqanngitsoq Naalackersuisut isumaqarput, tamannalu tunuliaqutaralugu siunnersuutip itigartitsissutigineqarnissaa inassutigaat.